

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

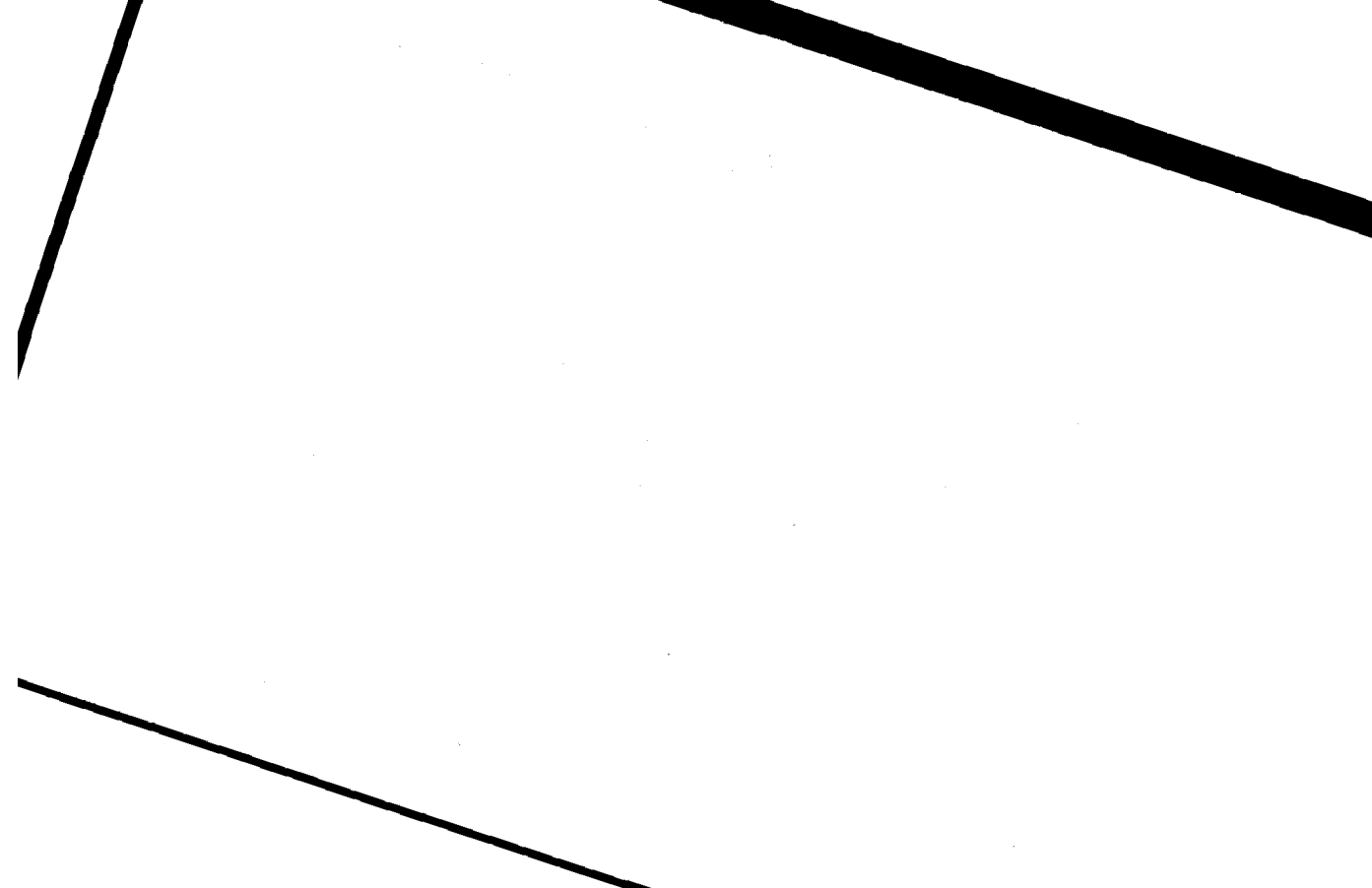
אחרי-קדושים
גליון כח (קלא)

יבא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתיים לבריאה
שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

בס"ד עש"ק פ' אחרי קדושים תהי' שנת ביאת משיח

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ד נגעים באים על לשה"ר
ה אכילת חמץ במוצאי פסח לפני הבדלה
ו החילוק בין אחרון של פסח לשמע"צ (גליון)
ז כשהחורה אומרת מספר שנחיו של אדם זה רק בערך (גליון).

נ ג ל ה

ז אכילת חמץ במוצאי פסח לפני הבדלה
ח דין שגג בכרת
ח החיוב להשמע לרופא
ט שאלה בפסקי התוס'

ח ס י ד ו ת

ט אם שייך ענין דעובד אלקים אצל צדיק
ט שהנפש הוא חלק אלקה ממעל ממש
ט ט"ס בהמשך מים רבים רל"ו פקל"ז

ש י ח ו ת

י מנין החלמידים שהי' לריב"ז
י הקשר בדברי הלל בין פרק א' וב'
יא שלא ניתן רשות לאליהו הנביא להעמיד ג' האבות ביחד ...
ניסן ותשרי איזה מהם הוא עבודת הצדיק ואיזה -

יב עבודת הבע"ת
יב אם האדם מזדקן

ש ו נ ו ת

יב ציפוי לביאת המשיח
יג הערות ללוח היום יום

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' תזו"מ (סעי' ד') מבאר דבלשוך הרע ישנם ב' ענינים: א) דיבור הבא מחמת קנאה ושנאה וגורם היזק לחבירו. ב) לשון הרע - מצד הדיבור עצמו, כגון שמדבר לשה"ר ואפי' בלי כוונה. וממשיך לבאר בסעי' ו' דהעונש של נגעים על לשון הרע, אינו מחמת ענין הא' שמדותיו הרעות מזיקים להזולת, אלא הוא מצד ענין הב', מחמת הדיבור עצמו, ומחיים למ"ש אדה"ז בלקו"ת דענין הנגעים באים דוקא באדם השלם, שפנימיותו הוא בשלימות, עיי"ש בארוכה.

ויש להעיר בזה במ"ש הרמב"ם בהל' דעות שם (פ"ז ה"ד) וז"ל: ויש דברים שהן אבק לשון הרע. כיצד מי יאמר לפלוני שיהי' כמות שהוא עתה... וכל המספר בסובח חבירו בפני שונאיו הרי זה אבק לשה"ר... וכן המספר בלשוך הרע דרך שחוק ודרך קלות ראש כלומר שאינו מדבר בשנאה. הוא שלמה אמר בחכמתו כמתלהלה היורה זקים חצים ומות ואמר הלא משחק אני. וכן המספר לשה"ר דרך רמאות כו' עכ"ל. משמע מזה דכשמספר לשה"ר דרך שחוק וקלות ראש ואינו מדבר בשנאה (דוגמה אופן הב' בלי כוונה) הרי זה רק אבק לשה"ר, ואילו מסתימה לשון הרמב"ם בהל' טומאת צרעת שם "שהמספר בלשוך הרע משחנה קירות ביתו" משמע לכאן דסב"ל דגם מחמת אופן הא' (שמדבר בשנאה וכו') נגעים באים?

ולכאורה אפשר לומר עפ"י מ"ש בס' יד הקטנה (בהל' דעות פ"ט) דבאמת סב"ל להרמב"ם דהמספר דרך שחוק וכו' הוא לשון הרע גמורה דאורייתא ולא אבק לשה"ר, ומ"ש הרמב"ם וכן המספר בלה"ר דרך שחוק כו' הוא שלמה אמר כו' (אין זה קאי על מ"ש בתחילה: "יש דברים שהן אבק לשה"ר" אלא) כוונתו, דעוד נמצא דברים אשר אין נראים לבני אדם ללשה"ר, אבל ע"ז כבר אמר שלמה כו', אבל באמת סב"ל דזהו לשה"ר גמורה, וא"כ שוב אפ"ל דלזה מהכוון בהל' טומאת צרעת. (ועי' ג"כ בשו"ע אדה"ז סי' קנ"ו סעי' י"ב דמשמע כן, דהרי לא הזכיר ענין זה דהמספר דרך שחוק כו' באבק רבית עיי"ש).

אבל בס' חפץ חיים כלל ג' אות ה' מביא הרמב"ם בפיהמ"ש אבות פ"א שכתב מפורש דהמספר דרך רמאות הוה רק אבק לשה"ר, ובמילא מוכרחים לומר דגם מ"ש הרמב"ם בתחילה וכן המספר דרך שחוק וכו' הוא רק אבק לשה"ר, דאל"כ יקשה דברי הרמב"ם מאד, דמתחילה מדבר מעניני אבק, ואח"כ באיסור לשה"ר גמורה, ואח"כ חוזר לדבר בעניני אבק, וא"כ שוב יל"ע כנ"ל.

ועי' ג"כ בס' עבודת המלך בהל' דעות שם שג"כ סב"ל דלהרמב"ם הרי זה אבק לשה"ר, דכן משמע בפשטות מלשוך הרמב"ם, וכן מטעם הנ"ל ממ"ש הרמב"ם בפ"א דאבות, ומביא ג"כ מקור לזה דהוה רק אבק לשה"ר ולא לשה"ר מהירושלמי פאה פ"א: בא וראה כמה קשה הוא אבק לשה"ר שדברו הכתובים לשון בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם ושרה ותצחק שרה

כו' ואדוני זקן ולאברהם אינו אומר כן, ומבאר דנקרא רק אבק לשה"ר משום ששרה לאו מחמת שנאה אמרה כן אלא דרך שחוק עיי"ש, ומבאר ג"כ דבאמת גם במרים לא הי' אלא אבק לה"ר (וראה הערה 19) וזהו כוונת הרמב"ם בהל' טומאת צרעת דאם מרים נענשה אף דלא הוה רק לתא דלה"ר, ק"ו בלשה"ר גמורה עיי"ש.

ולפי הנ"ל לפי השיחה, לכאו' צ"ל דהא דהרמב"ם נקיים בהל' טומאת צרעת דנגעים באים משום "לשון הרע", כוונתו לכללות הענין דלה"ר, אבל בפרטיות הו"ע דאבק לשה"ר.

(ב) בלקו"ש הנ"ל בההשמטות בסוף הערה 62 (לכאו' כצ"ל), מביא המשנה ברורה (סי' תצ"א ס"ק א') דאם עדיין לא בירך ברכהמ"ז בודאי אין לו לאכול חמץ דהרי יצטרך לומר יעלה ויבוא משום דאזלינן בחר התחלת הסעודה וכו', וא"כ יהי' תרתי דסתרי, ע"כ. וכחב ע"ז וז"ל: אבל צע"ג, כי הדין שבמג"א והח"י אפשרי רק לפני ברכהמ"ז, שהרי משתחשך אסור לאכול אחרי ברכהמ"ז קודם מעריב והבדלה (שו"ע או"ח סי' רצ"ט), עכ"ל.

ולא הבנתי הקושיא עליו, דז"ל המשנ"ב שם: (אחרי שמביא דברי המג"א והח"י) ולפי דעתו הי' נראה פשוט דבודאי אין לו לאכול חמץ דהרי יצטרך לומר יעלה ויבוא וכו' עכ"ל, משמע מלשונו (לא שהוא מפרש המג"א דאיירי אחר ברכהמ"ז, אלא) שהוא חולק וסב"ל דאף דליכא עוד איסור חמץ, מ"מ בפועל אין לו לעשות כן משום דבאמירת יעלה ויבוא יהי' תרתי דסתרי, וא"כ מהו הקושיא עליו?

ועי' ג"כ בס' נפש חי' (להג"ר מרגליות ז"ל) בסי' קפ"ח סעי' ו' שכתב ג"כ דכעין זה נראה ביושב בסעודה באחרון של פסח וחשך עליו טרם שבירך ברכהמ"ז אסור לו לאכול באותה סעודה חמץ כי אין יברך אח"כ ויכלול ביעלה ויבוא את יום חג המצות אחרי שאכל חמץ, ואחרי שבירך הרי בלאה"כ אסור לו לאכול כשחשכה טרם שיבדיל, ועי' להלן סי' תצ"א במג"א וח"י שם, ע"כ, ועי' ג"כ בארחות חיים סי' תצ"א שג"כ נשאר בצ"ע על המג"א דלכאורה נברכהמ"ז יהי' תרתי דסתרי, ועי' בשו"ח מקדשי השם ח"א סי' ג' שמתרץ למה אין זה תרתי דסתרי.

וראה בההשמטה שם בהערה *63 שכתב לתרץ למה אין זה תרתי דסתרי, וז"ל: ויש לומר שאינו דומה לדין הנ"ל (בספ"ח), כי שם "דבריו סותרים" כלשון אדה"ז בשולחנו שם (סי' ז) "שחלה התפלל תפלת יום שלאחריו ואח"כ מזכיר יום העבר"; משא"כ בנדו"ד, שהמדובר באכילה (אכילת חמץ). ועצ"ע. עכ"ל.

ושמעתי לפרש דיום שלאחריו הוה סתירה ליום שלפניו, משא"כ באכילת חמץ, גם אם אוכל חמץ בפסח, לא נפקע עי"ז

הענין דחג המצות, ולכן גם כשאכל חמץ, אפ"ל לומר אח"כ חג המצות. (ועי' שו"ע סי' תרי"ח, דחולה שאוכל ביוהכ"פ חייב לומר יעלה ויבוא בברכהמ"ז ואומר יום צום הכיפורים).

אבל אינו ברור לי אם זהו הפי', דלכאוו' יש לחלק, דכאן כל אכילתו של חמץ עכשיו הוא רק מחמת שאצלו הרי זה יום שלאחריו, וא"כ איך יאמר אח"כ בברכהמ"ז חג המצות הזה?

ולכאורה אפ"ל דאיסור אכילת חמץ תלוי רק בהזמן דשבעת ימים וכו', ולא שייך בזה שום ענין של תוס', וכמ"ש אדה"ז כאן דאיסור חמץ אינו הלוי כלל בקדושת היום, משא"כ בקדושת החג, הרי שייך בזה הענין דתוס' מחול על הקודש, (וראה בשו"ע אדה"ז סי' רס"ז סעי' ג' דיכול לקדש מבע"ל, וראה ג"כ בסי' תע"ב סעי' ב') ועי' ג"כ בס' פחחא זוטא הל' סוכה סי' חרל"ס סעי' ג' שביאר ענין זה ממש לגבי מצות סוכה, דאף דאפשר להוסיף בקדושת החג, מ"מ אי"ז שייך למצות סוכה, דמצות סוכה אפשר לקיים רק בליל ט"ו. וראה הערות וביאורים גליון צ"א סי' ב'.

נמצא מזה דעפ"י דין תורה שייך במציאות שיהי' קדושת החג בלי האיסור דחמץ, כגון במוצאי פסח שכתב אדה"ז כאן דלענין שאר דברים התלוים בקדושת החג כגון מצות מקרא קודש אין צריך להוסיף מחול על הקודש, משמע מזה דאמנם אם רוצה להוסיף אפשר לו להוסיף, הנה לכן אין סתירה מאכילת חמץ לאמירת חג המצות, כיון דבמציאות אפשר להיות זה בלי זה, משא"כ יום שלאחריו הוה סתירה ליום שלפניו.

ועי' בערוך השלחן סי' תצ"א שם שכתב וז"ל: ומי שנמשך סעודתו באחרון של פסח עד הלילה והבדיל מותר לאכול חמץ אעפ"י שעדיין לא התפלל ערבית (מג"א) דאין ענין חמץ לתפלה וכיון שהוא לילה מותר לאכול חמץ, אבל כשלא הבדיל עדיין קדושת היו"ט עליו עכ"ל. ודבריו אינם מובנים מה שהביא מהמג"א דאיירי בהבדיל דוקא.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ב. בגליון כז (קל) מביא הר"פ.פ. מלקו"ש דימים האחרונים ש.ז. אודות הדיוק לאכול מצה שרוי' באחש"פ שיש סברא לומר שהטעם הוא משום הכירא וע"ד מה שאין ישנים בסוכה בשמע"צ משום הכירא. ומקשה הנ"ל כי לכאוו' אינו דומה כי שמע"צ הוא בסתירה לסוכות משא"כ באחש"פ.

ואינו נכון כי שמע"צ אינו בסתירה לסוכות, והוא רק כמו יום אחר שאינו סוכות, וכל הענין שעושים היכר הוא כדי שלא יהי' בל תוסיף וא"כ כמו"כ הוא באחרון של פסח מאחר שמן התורה הוא יום שלאחר פסח.

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

ג. בהערות וביאורים גליון כה (קכח) הקשה הרב שד"ב נאטיק בלקו"ש ש"פ נח ש.ז. דמשה בן שמונים שנה בדברו אל פרעה בפעם הראשונה בשליחות הקב"ה ומשה בן ק"כ שנה שלימות בד' באדר לפני הכניסה לארץ ונמצא שביצי"מ (ט"ו ניסן - מ' שנה לפני זה) הי' משה קצת יותר ממ' שנה שלימות, ומכיון שכל מכה (עם ההתראה) היתה חודש ולפי"ז הי' משה בדברו אל פרעה בן ע"ט שנה וג' חדשים והכתוב קורא אותו בן שמונים.

ולהעיר שלדעת הס"ע שמכות מצרים התחילו ר"ח אייר ולדעת הרמב"ן כח בניסן (הובאו עם פרטים נוספים בסדר הדורות ב"א תמ"ז) הרי הי' משה רק בן ע"ט וחדשים או פחות והכתוב קוראו בן שמונים.

צבי גנזבורג
- חות"ל 770 -

נ ג ל ה

ד. במג"א סי' תרכ"ד סק"א כתב בנוגע למוצאי יוה"כ פ' דמות רחיצה ובכולם גם קודם שהבדיל, ובמחצית השקל שם כתב וז"ל: ולעיל סי' חצ"א הניח מג"א בצ"ע אי מותר לאכול חמץ במוצאי פסח קודם שהבדיל. וצריך לחלק דדוקא רחיצה ושאר עינוים דכוותי', אבל אכילה ושחי' אפי' במוצאי שבת אסור קודם הבדלה עכ"ל.

ובס' פתחא זוטא (הל' סוכה סי' תרל"ט סעי' ג') ביאר דברי המחצית השקל, דנראה שמחז' קושייתו שלכן לא החליט המג"א בפשיטות דמוצאי פסח מותר לאכול חמץ אחר צה"כ קודם שהבדיל היינו טעמא דאסור לאכול קודם שהבדיל (כמ"ש הלב"ש בתרכ"ד דהמג"א לא התיר במויה"כ רק רחיצה וכדומה ולא אכילה ושחי' משום איסור אכילה קודם הבדלה), היינו דלולי האיסור של אכילה קודם הבדלה הי' המג"א מתיר במוצאי פסח אכילת חמץ ג"כ קודם שהבדיל מטעם דחמץ אינו אסור רק עד צה"כ ולא יותר. ורק לכן כתב המג"א במוצאי פסח בלשון צ"ע הוא משום איסור אכילה קודם שהבדיל. כן נראה כוונת המחש"ק. וכן נראה שהבין כן בכוונתו בשו"ת שו"מ תליתאי ח"א סי' קכ"ט עיי"ש, ואם כן כוונתו דבריו צ"ע, דלפי"ז קשה להיפך, למה החליט המג"א במוצאי יוה"כ שאסור באכילה קודם שהבדיל, ובמוצאי פסח כתב רק בצ"ע, ובפרט שהלא המג"א בס' חצ"א כתב בפירושו במי שהחזיל לאכול במוצאי פסח מבעוד יום ונמשך סעודתו עד הלילה ועדיין לא החפלה והבדיל צ"ע אם מותר לאכול חמץ וכו', א"כ כיון דמירי במי שהחזיל לאכול מבע"י ונמשך סעודתו עד הלילה א"כ ליכא בזה האיסור דאכילה קודם הבדלה, כיון שהוא סעודה אחת, ואמאי מסתפק אם מותר לאכול חמץ, ולא מיפשט פשיטא לי' דמותר, כיון דעומד בתוך סעודתו, ואיסור חמץ ליכא כיון שאז הוא אחר צה"כ, בכך לא זכיתי כעז להבין חירוצו של המחש"ק וצ"ע. ע"כ תו"ד הפתחא זוטא.

ונראה לבאר בפשטות דברי המחצית השקל, שכוונתו

דלענין אכילת חמץ מסופק המג"א, דכיון די ש איסור להתחיל לאכול לפני הבדלה אחר שתחשך, א"כ די למא התחלת אכילת חמץ דלפני צה"כ הי' אסור לו לאכול, הרי זה נחשב לאכילה חדשה, ואינו נקרא המשך לסעודתו שהתחיל מבע"י, וכיון דאפשר שהוא אכילה חדשה, שוב אסור לו לאכול דררי זה כמתחיל לאכול לפני הבדלה, משא"כ ברחיצה וכו' הרי גם לפני הבדלה אין שום איסור לרחוץ וכו' ובכילא בודאי מותר, ולפי זה לא קשה כלל קושיותיו הנ"ל, ועי' בישועות יעקב סי' תצ"א.

הרב ירחמיאל וויינבלום
- ברוקלין נ.י. -

ה. בגמ' שבח דף ס"ט ע"א מנינא למה לי כו', מקשה השפח אמת וז"ל: "וקשי' דכיון דלדידי' ידיעת לאו ל"ש ידיעה לפוטרו מקרבן מאחר דשגג בכרת למה יועיל ידיעה זו לחייב על כאו"א, אכתי הו"ל שגגת שבת ויחייב רק אחת? ותי', דהפי' ידע לשבת בלאו, היינו, מלאכה אחת ידע בלאו, ואידך לא ידע כלל וכו', עיי"ש.

ולא הבנתי כוונתו מה תירץ, דהלא גם על תירוצו (שהזיד בלאו אחד), יש להקשות דאין כאן "ידיעת שבת" כפי שמקשה בקושיטתו (שמאחר שהזיד בלאו הוה ג"כ שוגג, אין כאן) ויל"ע.

מ.ש. קלמנסון

ו. בקובץ יגדיל חורה "קובץ העשור" (ירושלים, ניסן תשל"ט) סי' קכ"ו מובאים מכתבי כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע להחייב להשמע לרופא. ושם "אשר החורה ניתנה רשות לרופא לרפאות, ובמילא זהו ענין דאורייתא, ולא כאלו הטועים לאמר שירא שמים צריך שלא להשמע להרופא אלא וכו', ונהפוך הוא..". ושם "שניתנה רשות לרופא לרפאות ואם כן הרי עושה הרופא ברשות ובציווי החורה..". עכ"ל.

והנה כנ"ל נפסק בשו"ע יור"ד סי' של"ז ס"א וז"ל: "נחנה החורה רשות לרופא לרפאות, ומצוה היא ובכלל פיקוח נפש הוא" עכ"ל. אבל להעיר ממ"ש הרמב"ן (ויקרא כ"ו י"א) בהתנגדות לרפואה ע"י רופא, וז"ל: "וזה חלק לרופאים בבית עושי רצון השם.. שאילו לא הי' דרכם ברפואות, יחלה האדם כפי אשר יהי' עליו עונש חסאו, ויתרפא ברצון השם אבל הם נהגו ברפואות, והשם הניחם למקרה הטבעים, וזו היא כוונתם באמרם ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, לא אמרו שניתנה רשות לחולה להתרפאות, אלא כיון שחלה החולה ובה להתרפאות, כי נהג ברפואות והוא לא הי' מעדת השם ושחלקם בחיים, אין לרופא לאסור עצמו ברפואתו וכו'. אבל ברצות השם ברכי איש אין לו עסק ברפואות". עכ"ל.

ובספר עקידת יצחק (שער כ"ז פ' וישלח) חולק על הרמב"ן בזה ומסיק "כי ישועת השי"ת והבטחותיו לא יחולו רק על ראש המשלים אה חוקו בפעולותיו האנושיות כל אשר חספיק שכלי".

עכ"ל. והיינו בלדבריו, - לא רק שיש רשות להתרפאות בדרכי הטבע, אלא היא הנאי עיקרי לברכת ה' לרפואה.

ועי' ברבינו בחיי (שמות כ"א י"ט) שכותב בהמחז"ל "שניתנה רשות לרופא לרפאות" קאי על מחלה מבחוץ משא"כ מחלה מבפנים, אבל כ"ז הוא רק לפלפולא בעלמא להורות שיטות הראשונים ז"ל בנדון, אבל להלכה למעשה כבר הבאנו פסק השו"ע בנדו"ד ודברי כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ועי' גם בס"ד יור"ד שם שמבאר דבאמה הרפואה צ"ל בידי שמים אלא כשאין האדם זוכה זקוק הוא לרופא, וזהו הטעם לנתינת רשות (החורה) להתרפאות - שירדה חורה לסוף יעתו של אדם שלא יהי' זכאי כ"כ שתבא רפואתו ע"י נס מן השמים וכו' ומסיק שם "ועל כן הי' האידינא חייב בדבר ומצוה היא כיון דלפי מעשה האדם היותו חלוי בכך" עכ"ל.

ועי' ג"כ בברכ"י שם וז"ל: "ונראה דהאידינא אין לסמוך על הנס, וחייב החולה להתנהג בדרך העולם לקרות רופא שירפאו ולא נכון לשנות ולומר שהוא גדול מכמה חסידי הדורות שנתרפאו ע"י רופאים, וכמעט איסור יש בדבר אי משום יוהרא אי משום אניסא אמנס כדרכך של בני אדם להתרפאות ע"י רופא ולבו בל עמו רק ידבק בקונו ובו יבסח דוקא". עכ"ל.

חיים רפופרט

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

ז. אבקש ממעיני הגליון לפרש לי מה שמבואר בפסקי חוס' תענית אות ח' וז"ל: "ח' כל אחד מודה לחבירו בין על האמת ובין על השקר עכ"ל, וזה זמן כביר שקשה לי לפרש כוונתו.

דוד גראסמאן

- ברוקלין נ.י. -

ת ס י ד ר ת

פ. בד"ה כימי צאתך, אחש"פ ש.ז. מבאר דענין עובד אלקים הוא דוקא כשהוא כופה ומשנה הטבע שלו, ומעלה זו אינה אפי' בצדיק גמור.

ויש להעיר ע"ז מר"ד די"ג תמוז תשמ"א (רשימה פרטית בלתי מוגה ס"ב זאילך) שענין הכפי' שייך גם בצדיק גמור, והיינו שמשנה טבע הקדושה שלו, (ומביא ע"ז מעבודת אברהם אבינו בהכנסת אורחים, ע"ש),

ומבאר שעבודת הכפי' בצדיק גמור ה"ז עבודה קשה יותר מאשר ענין הכפי' בביונוני וע"ש בארוכה.

א' התמימים

- תות"ל 770 -

ט. בחניא רפ"ב שנש"י הם חלק אלקה ממעל ממש - וילה"ע שענין זה [ככל הענינים שבפנימיות החורה] מחבטא גם בנגלה לענין שבועה דז"ל הר"ח שער הקדושה [פי"ד, ד"ה ובכלל ענין

השבועה] "וכן יזהר מלישבע חי נפשי כי הנפש חלק אלק ממעל
ונמצא כשנשבע בשם".

הרב צבי פישער

- ברקלין נ.י. -

י. בהמשך מים רבים רל"ו פקל"ז כ' וז"ל ועפי"ז יובן ג"כ
מה דאי' בילקוט ריש שה"ש דפליגי ר"א עד (?) היכן החכ' שרוי'
אם במוח אם בלב עכ"ל - ולכאור' יש כאן ס"ס וצ"ל בילקוט ריש
משלי כי שם נמצא.

הנ"ל

ש י ח ו ת

יא. בהתוועדות דש"פ תזו"מ ש.ז. (הנחה בלה"ק סכ"ח) הוזכר
סדר הקבלה מובא רק בפרק א', ובמשנה ח' דפרק ב' ("רבן
יוחנן בן זכאי קיבל מהלל ומשמאי"). ומ"ש במשנה שלאח"ז
"חמשה תלמידים היו לו לריב"ז" - הרי מדובר כאן אודות
"תלמידים סחם כו".

להעיר ממ"ש התויו"ט על משנה הנ"ל - "לא מנה רק הגדולים
שנמסרה להם הקבלה, אמנם הרבה תלמידים אחרים היו לו". ועד"ז
בהקדמת הרמב"ם לספרו "יד החזקה" - "חמשה תלמידים היו לו
לריב"ז והם גדולי החכמים שקיבלו ממנו".

ולאידך - מאחר שהלשון "קיבלו מהם" ("קיבל מהם") מופיע
במשנה רק עד ריב"ז, ולא לאחריו (אודות תלמידי ריב"ז) - הרי
מוכח שישנם ב' אופנים באופן הקבלה כו'.

ואולי אפשר לבאר זאת ע"פ דברי התויו"ט (במשנה שלפנ"ז)
אודות ריב"ז - ש"הי' לו תלמידים הרבה ורבתה המתלוקת מהם",
ולכן לא שייך לומר אודות תלמידי ריב"ז שהם "קיבלו ממנו",
כי אם הקבלה שלהם היתה באופן המתאים, לא היתה מחלוקת
ביניהם.

ועד מ"ש התויו"ט (פ"א מט"ז) בשם מפרשים ש"לכך לא
נכתב לשון קבלה מכאן ולהלן לפי ... שנחרבה המחלוקת
בישראל, ונעשיה תורה כשתי תורות, לכך לא שייך לומר קבלה
גבייהו, שתורת כל חכם וחכם לא היתה מוגבלת ומקובלת ונמסרה
כמו אצל הראשונים".

אלא שהתויו"ט מביא זאת אודות תלמידי הלל ושמאי, ולא
ס"ל כן, "שהרי עיקרי התורה קבלוה, ואין בה מחלוקת בשום
פנים", ומסיק ש"מעיקרא לאו קושיא דבפ"ב משנה ח' תנן ריב"ז
קיבל מהלל ושמאי".

* * *

בהתוועדות הנ"ל (סמ"ו) נחבאר הקשר שבין מאמרו של ריב"ז
"אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת". עם

מאמרו של הלל (שממנו קיבל ריב"ז) במשנה שלפנ"ז "קנה לו דברי תורה קנה לו חיי עולם הבא" - שלאחרי שהלל מדבר אודות גודל העילוי שבלימוד התורה, ממשיך ריב"ז ואומר "אם למדת תורה הרבה כו'".

ובהמשך לזה נתבאר שמ"ש "קנה לו חיי העולם הבא" קאי על עולם החי' דלעתיד לבוא, ולכן אין זה גדר של שכר נוסף על עצם המציאות, אלא ע"ד הענין ד"כמים לים מכסים", בדוגמת דגים שבים שכל מציאותם היא - מי הים. וענין זה מתאים לדברי ריב"ז "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכן נוצרת", היינו, שהלימוד אינו כדי לקבל פרס, אלא זוהי עצם המציאות דכאו"א מישראל ("לכן נוצרת").

ולהעיר - שלכאורה אפשר לקשר את מאמרו של ריב"ז (שתוכנו - לימוד התורה שלא ע"מ לקבל פרס, "כי לכן נוצרת") גם עם מאמרו של הלל בפרק א' (מי"ג) "דלא מנסיף יסף, ודלא יליף קטלא חייב, ודאשתמש בתגא חלף" - שבזה מודגש שכללות הענין דלימוד התורה נוגע לעצם מציאותו של כאו"א מישראל, ולכן העדר הענין דלימוד התורה גורם להיפך המציאות כו'. ועד"ז "דאשתמש בתגא חלף", היינו, שאין להשתמש בכחיה של תורה כאדם המשמש בכליו, שזהו ע"ד הענין דלימוד התורה ע"מ לקבל פרס - כי לימוד התורה הוא עצם מציאותו.

ואע"פ שמאמר זה מובא בפרק ראשון - הרי בלאה"כ מקשרים את מאמרו של ריב"ז (בפרק ב') עם מאמרו של שמאי בפרק א' וא"כ, אפשר לקשר זאת גם עם מאמרו של הלל המובא בפרק א'.

[ובפרט שבמאמרו של הלל בפרק ב' צריכים לשלול ולומר שמ"ש "קנה לו חיי העולם הבא" - אין הכוונה לענין של שכר כו'. ואילו במאמרו של הלל בפרק א' מודגש שלימוד התורה קשור עם עצם מציאותו].

* * *

בהחווהדות הנ"ל (סמ"ג) בביאור בלקוטי לוי"צ - נתבאר שפגישת ר' אלעזר ור' אבא ורשב"י, שהם ג' הבחי' דחב"ד, היא בדוגמת פגישת ג' האבות (חג"ת). ומאחר שפגישת ג' האבות יחד קשורה עם ביאת המשיח, כמבואר בגמרא (ב"מ פה, ב) שלא ניתן רשות לאלהיה הנביא להעמיד את ג' האבות ביחד, שמא ירבו בתפלה ויביאו את המשיח קודם זמנו - מובן, שגם פגישת ר' אלעזר ור' אבא ורשב"י קשורה עם כללות ענין הגאולה, ולכן בהזדמנות זו אמר ר' אלעזר תורה עה"פ "אמרי נא אחותי את", שתורה הנ"ל מדברת אודות המכות שהכה המלאך את פרעה ע"פ ציווי שרה, שהם היו בבחי' סימן לעשר המכות שהיו בעת יצי"מ, והרי הגאולה העתידה קשורה עם יצי"מ, כמ"ש "כימי צאחק מארץ מצרים אראנו נפלאות".

ולהעיר שסיפור הגמ' אודות אלי' הנביא והאבות הי' בראש חודש ("ריש ירחא הוה").

ובנוגע לשייכות דסיפור זה לר"ח - מובא ב"עץ יוסף":
 "כתוב בספר תורת חיים וז"ל דבשבת וראש חודש אורחא הוא
 לקבולי אפי' ושכינתא ומצלי, דכתיב והי' מידי חודש בחדשו
 ומידי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'..ומה
 ששאל רבי לאלי' בר"ח ולא שאלו בשבת, י"ל דבשבת לא הוה אפשר
 לי' לאלי' לבוא ממקומו..דקי"ל יש תחומים למעלה מעשרה כו".

ובחדא"ג מהרש"א איתא: "כי זה היום אשר בו חידוש הלבנה
 הוא רמוז על התחדש מלכות ישראל לעתיד, והוא יום מוכן להתפלל
 על דבר זה, כמאמר נוסחו וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת
 לעמוסי בטן שהם עתידים להתחדש כמותה כו", והוא שאמר דאי
 חקפי היום בר"ח ברחמי, הוה מייתי לי' למשיח כו".

והרי שיחה זו נאמרה בשבח ר"ח!
 דוד געלמאן
 - ברוקלין נ.י. -

יב. בהנחה פרטית התוועדות ש"פ חזו"מ ש.ז. וז"ל: "אין
 עבודת האדם זיינען פאראן בכללות צוויי אופני עבודה! עבודה
 אין אן אופן פון תמידין כסדרן עבודת הרגילה פון דער אדם,
 ..און אן עבודה אין אן אופן פון שפרינגען ארויס פון זיינע
 מדוה"ג אין עבודה הרגילה.

אין סדר הזמנים בשנה שטעלען זיך אויס די צוויי עבודות
 אין חודש תשרי און חודש ניסן אין חודש תשרי איז בעיקר די
 עבודה פון תמידין כסדרן און אין חודש ניסן איז בעיקר די
 עבודה פון התחדשות. עכ"ל.

ולכאו' אין יתווך זה עם מה שכתוב בכמה שיחות דניסן
 הוא עבודת הצדיק שהוא תמידין כסדרן וחשרי עבודת בעלי תשובה
 שהוא לרלג שור למעלה ממדידה והגבלה.
 גדלי' שם-טוב

יג. בהתוועדות דיום הבהיר י"א ניסן ש.ז. ביאר כ"ק אדמו"ר
 שליט"א שהגם שמצד הגוף מזדקנים בכל שנה, מ"מ ישנם כוחות
 נוספים להיות בבחי' גבורות, דכשמקושרים למעלה אזי אין
 נופלים למטה, און מ'ווערט אינגער. עכתודה"ק.

וילה"ע ע"ז מרז"ל [במדב"ר פי"ב - כ"ג ובילק"ש על
 אחר] וז"ל: "עד עכשיו הן העגלות והפרות קיימות ולא הוממו
 ולא הזקינו כו' - והלא דברים ק"ו מה אם העגלות שנדבקו
 במלאכה באוה"מ ניתן להם הוי' עד שיהיו קיימות לעולם, ישראל
 שהם דבוקים בהקב"ה עאכו"כ". עכ"ל.

הרב צבי פישער
 - ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ו ת

יד. בס' מגדול עוז [להר"י שי' מונדשיין] ע' תק"ז מביא
 ממכתב הר"י פייגין הי"ד משיחת שמח"ת חרצ"א שכ"ק אדמו"ר

מהרי"צ אמר שיש לצפות במיוחד בשנה הנ"ל עכ"ר - ותימה להביא ממכתב הנ"ל בה בשעה שנדפס כן במפורש בלקוטי דיבורים [ח"ד תש"ו א,]. וז"ל: "אלע אידן האפען דאן אויף משיח, אבער איך רעכיין אז מ'דארף האפען אויף דעם יאהר מ'דארף זען גרייטען". עכ"ל.

הרב צבי פישער
- ברוקלין נ.י. -

הערות בלוח היום יום

10. ד' טבת "החלומות הטובים בעניני תורה שמודיעים בחלום ... וכאשר עוסק בחורה בשקידה גדולה ... הנה כאשר בלילה נשמתו עולה למעלה ושואבת לה חיים מחיי דלעילא כמבואר בזהר".
ראה זהר ויקרא דכ"ה ע"א וע"ב.

ז' טבת "השעור להפטר מחבוס הסבר הוא, שחלק ששי מהמעט - לעת יאמר אותיות התורה, תהלים וכו', לזכות לזיכוכ הנפש להפטר מכף הקלע הוא, ע"י חזרה כל היום, כמה שיש ביכולתו, משניו חניא תהלים בעל פה".

הדיוק כאן "חלק ששי" - י"ל ע"פ המבואר שיום ולילה ע"פ מדה הממוצעת הרי כ"א י"ב שעות וע"פ המבואר בגמ' לעולם ישלש אדם מקרא משנה גמרא (שזהו משך ביום כשרוב העולם ער) - הרי שליש מי"ב שעות הוא חלק ששי מהמעל"ע.

י"א טבת "יודעי ספר און יודעי תורה" מהו החילוק?

כ"ט טבת "אנן פועלי דיממא אנן. יום הוא אור עבודתנו היא עבודה האור, מאכען ליכטיג די וועלט באור תורה".
ראה מדרש רבה בתחילת בראשית יהי אור. הוי אומר חפץ במעשיהן של צדיקים.

ז' שבט "בהיות אדמו"ר הזקן בן חשע שנה למד חכמה ההנדסה והתכונה... ולא מצאו הגאונים, שהיו באותו מעמד, ידיהם ורגליהם בבית המדרש".

לשון חז"ל גמ' יבמות ע"ז:

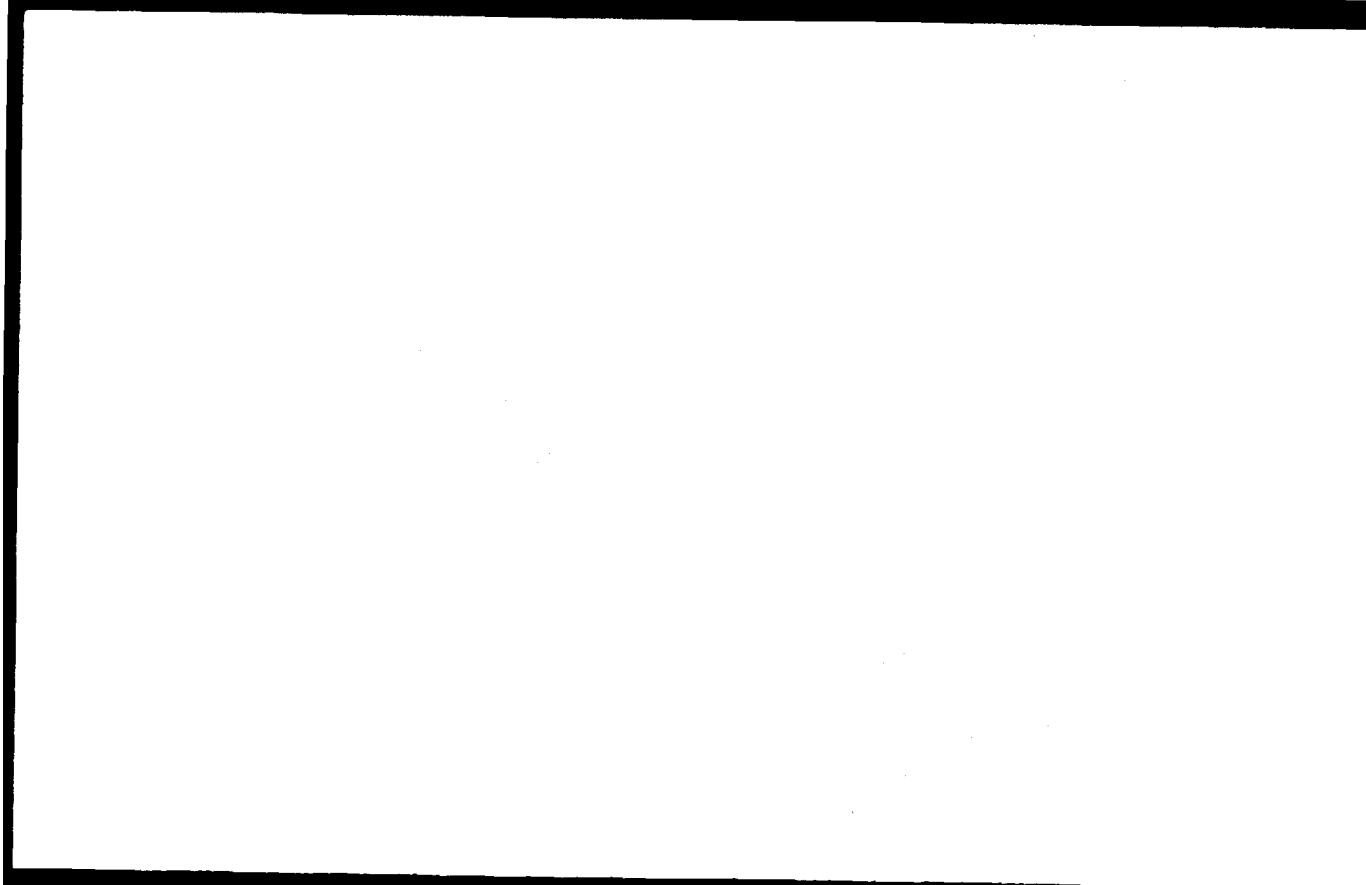
כ"ג שבט "אמאל ארויסגייענדיג פון זיין חדר ... האט דער רבי געזאגט: מיט איין מצוה בין איך דיינער, מיט מצות וויפיל איז מען דעם אויבערשטען"ס".

ראה תניא פמ"ו (ע' 130) כאדם המקדש אשה להיות מיוחדת עמו ככה ממש ויחד על כן ... בחורה ומצות.

ב' אדר א' "רבינו הזקן אמר: מצות אהבת ישראל הוא ליליד עם ישראל אשר מעולם לא ראה אותו, ומכל שכן לחבר עדת ישראל אשר במקום מגורו, שהוא בן או בת עדתו".

ראה שיעור תניא דיום זה: ולדחותו בשחי ידיים. והנה
 הל' "דחי' בשחי ידיים" מסתעף מגמ' סוטה דף מז: וגמ' סנהדרין
 קה: ולא כאלישע שדחפו לגיחזי בשחי ידיים נוסף (מה שחסר
 בדפוס הש"ס): ולא כר' ... יהושע בן פרחי' שדחפו וכו' -
 וזהו מתאים לתוכן הפתגם כנ"ל.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
 - ברוקלין נ.י. -

לזכות

הילדה נחמה דינה תחי'
לאורך ימים ושנים טובות
נולדה אור ליום ג' ד' אייר
תחי' שנת ביאת משיח
שמונים שנה לב"ק אדמו"ר שליט"א
ולזכות
אחי לוי יצחק שיחי'
אחיותי איידלע וחנה שיחיו

נדפס ע"י הוריהם
הרה"ת ר' יוסף צבי וזוגתו מרת שרה שיחיו
וואלאוויק